

Független Magyarország

Egy szám
100
korona

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Mátyás király-tér 8. szám.
Telefonszám: 164.

Felolvasó szerkesztő:
FODOR KÁROLY
Helyettes szerkesztő:
JEGESS JÓZSEF

Előfizetési árak:
Egy hóra — — — — 2000 K
Negyedévre — — — — 5000 K

Egy szám
100
korona

A felszabadulás emlékűnnepén.

Két esztendeje már, hogy Baja város a három esztendő szerb járom alól felszabadult és ezen a napon, Szent István napján most másodszor ünnepeltük meg a felszabadulás szent ünnepét. Ünnepet ült a város, a falu, a házakon nemzetközi trikolórt lengtetett a szél és felhangzott a magyar himnusz, az imádság: Isten áldd meg a magyar. De nem diadal ünnep volt ez. Az ünnepi hangulat mögött ott ült a dics a magyar szívekben és ököibe szorított kézzel, a tehetetlen dühtől eltorzult arccal nézte az ünnepelő magyar a trinomi határt, mely még ma is gyilkos vasgűrűként zárja el tőlünk testvéreinket. És imádság hangzott fel a Magyarok Istenéhez. Vajha együtt ünnepelhetnénk már, ha az ország minden részében újra a magyar himnusz hangzanék fel Szent István ünnepén. Akkor lenne az igazi felszabadulás, akkor lenne boldog a magyar. Méltóságteljes, komor ünnepet ült tegnap a város. Az arcokon ott mosolygott a remény: Lesz még kikelet, Szabadka fele!

Baja város ünnepe imponáns volt. Özinte ünnep, melyben részt vett a város minden lakója. A környékbeli falvak magyar lakossága is eljött közénk, hogy velünk ünnepeljen a szent napon.

A felszabadulás emlékűnnepén vasárnap délelőtti kezdődött. Az evangélikus templomban Imreh Sámuel mondott ünnepi beszédet, délután ahlétikai verseny volt és a szénés szakaró. A város nézős ódiást öltött, az ablakokat kivilágították.

Hétfőn reggel a helybeli öngányneműsek rendeztek szénés ébrenstőt. Reggel 8 órakor a városnézés díszteremben a város és a vármegye törvényhatósága díszközgyűlést tartott, amelyen a két törvényhatósági bizottság tagjai kívül a katonai hatóságok és a társadalmi egyesületek is képviselve voltak.

Balku Gyula főispán délelőtti fél 9 órakor nyitotta meg a díszközgyűlést.

A főispán beszéde

Milyen tiszelt ünnepelő közönség!

Erről a helyről csak kevéselő előbb hangzott el a székfoglaló beszéd, mely a nemzeti érszében való egyesülésnek, a szilárd önszertartásnak szükségét hangostalta a hirdette, hogy ma — jobban, mint hármikor, nem a beszédek, hanem a cselekvések idejéit éljük. Sok dolog illetőleg ma a beszéd egyenesen káros, — a cselekvés annál inkább kötelezőség!

Ősök bizonyára csak természetesen fogják találni a székfoglaló után, hogy ez a mélyseges meggyőződés miadjarit az első addó alkalommal külsőleg is kifejezésre kívánja jutni. Ugy érsem, nem szorul hát bővebb indoklásra az istéskedés, hogy — megünnepelni a napot — a városban székelt két törvényhatóságot miért hívtsam egybe együnes ülésre.

Lehet eszokatlan, bizonyára teljesen újserű, de én inkább azt kérdem, hogy — amikor minden jó hazafi a nemzeti érszér sztrnyia a mindennapi-sághól kiemelkedik, amikor a legmolegebb érszésekkel emlékezik a nemzeti királyság megálsplálására a keresztényiség uján a nyugati civilizációba való bekapcsolódására — nem öntönszerű e, hogy ebben a magasabb légkörben, ebben a tisztultabb eszmévilágban a magyar lelkek keretik egymást! Sőt nem szükségserű e inkább, hogy a két testvér törvényhatóság, amely e napon egyttal a szerb megszállás alóli felszabadulását is ünnepli, — ne csak imádkozsók az Ur számolyásá', — de együtt is ajánlja fel minden erejét és munkásságát a haza oltárára!?

Ha valaki úgy vélné, hogy igazában nem lehet a két tör-

vényhatóságnak együtt ünnepelni azért, mert az egyiknek, a másiknak vármegyének e napon nem vált teljessé az érseme, — annak azt felelelem: hát van valaki is e hasában, aki az e nap a vigaságon örömezik az ünnepe volna a nem csupán a régi dícsőségről a ma sokat kivívó régi érszéréről való emlékezősnek jegyében való!?

Est a szebb napot, est az igaz ünnepet azonban nemcsak óhatani, hanem munkálni is kell.

Akkor fogjuk pedig igazán szolgálni, ha nem csak a külsőségekben, hanem benső érszérünkben, egymás megértésében, minden eregiánknek egy ólra való beállításában is találko-zunk, ha egyik lelkünk nem csak az ünnepeken, hanem a vorejtékes munkánknak a megpróbalatások nehén idején is

Ennek az utját akarom és minden cselekedetemmel szolgálni.

Es az érszér és gondolat veszetit akkor is, amikor Ösöket e napot megünnepelni és megsemmelni együtes ülésre hívtsam. Balesemmel kérem mindannyi-jokat, hogy a nemzeti eszmében egyesített ezen ideiglenes karakat benső, maradszdo tartalommal, — ne csak lobogó hévvel, de élteő megerésszel is megtöltött segítsenek, — hogy akkor is, amikor az ünnepi programm nem két már egybe önszertartáson bensűntet a lelkek együtt érszérére, a szíveknek egy mindoneket átszó gondolatban való állandó önszedobbanása, mert — bármi rögsz, görögysz, sok lemondást és sok önsféládonást kívánó, — de mégis csak es az egyetlen útja az anyira óhajtott — magyar fel-támadásnak!

Balku Gyula beszéde után Baja város köszönetge nevében Amler Antal képszd-i igazgató mondott beszédet. Az ünnep jelentőségéről beszélt, vánsolva a megszállás borsalmait, majd ismertette a felszabadulás részleteit is. Elismeréssel emlékezett

meg mindokról, akik Kis György dr. vezetése mellett a kúri és szar-saváros plasztában sikra állítottak a lakosság érdekeiért. Megemlékezett asokról is, akik partáltak ellenségeinkkel és akik köszi néhányan még ma is is a kösületben jelesítés szerepet visznek. Perőli ünnep érszéről beszélt, a lángelű költő költeményeinek hátszáról. Majd egy szent fogdalommal befejezte beszédét. Ezen dr. Tóth Károly a vármegye törvényhatósága nevében tartott ünnepi beszédet.

Tóth Károly dr. beszéde.

A vármegye törvényhatósági bizottsága nevében Tóth Károly dr. egyetemi tanár mondott gondolatokban gazdag, magasan nyilatkozó beszédet. A légius öntudat erejétől függ — mondta a szónok — egyesek és nemstek élete egyszerű. Aki elveszti az el akarás bitét, meghal mieőtt a fizikai halál bekövetkezett volna. Nemzeti létünk veszélyben forog erősíteni kell gtehát a nemzetben az életakaráz öntudatát. Est tennie kötelezőge mindenkinex a sora erre alkalmasat ad. Beszédével est a célt kívánja szolgálni.

As életben való érszérnyatásúknak mikéntje kentől függ. Egy pozitivumtól és egy negativumtól. Először az előretörő és az érszérnyatású képszdő belső erő adottságától és az akadályozó külső erők hiányától. A jelen és a jövőre nézve, mint mindennapi, itt is — példával szolgát a mult. A magyar nemzet multja sok belső értéket mutat. A magyar nép szabadságra termett, államalkotó faj. Egyedül a magyar faj tudta a Danamedetec mellett állandó és egyseges államot alkotni. A magyar tud parancsolni, de soha sem élt vissza jogával. Tudott élni a hatalmával, és soha nem nyomott el senkit. Kemény munkás faj a magyar, bírja és szereti a munkát és ha kell virradattól — „látom“ ig dolgozik. Szereti a kulturát és saját kulturája mellé átvenni, átülteti a nyugati és más irányokat is. Es főleg szereti a szabadságot. Est megkövetelte magának és biztosította mindig

Gyönyörű kromtalpu francia férfi és női

fehér cipők

ugyszintén ráman varrott szandálok rendkívüli olcsó árban kaphatók.

Stellner Zsigmond cipőüzlete
:- Baja, Vörösmarty-u. 1. (Grauug-ház). -:

ANAPESEMENYEI

— **Uj vármegyei köz-igazgatási bizottsági tag.** Till Imre borsódi gazdasági elhivatással megválasztott egy hely a vármegye köz-igazgatási bizottságban. A közgyűlés egyhangúlag Till Jánost választotta be a bizottságba.

— **Eljegyzés.** Köbling Manóval eljegyzett Dr. Kalo János ügyvéd Mészáros Endréről. Minden külsős értesítés helyett.

— **A vármegye közegészségügye.** Bacsodrog vármegye közegészségügyi bizottságának Fertőcsébetegségek a műtábon nem fordultak elő.

— **Nagy tűz Zsombolyán.** A zsombolyai Boha féle tegnap a múlt héten leégett. A kár megközelíti a 10 millió dinárt.

— **Takonykór és lép-fene a vármegye területén.** Az állategészségügy a vármegye területén nem teljesen kielégítő. Különösen a takonykór okozott hárt a gazdaságnak, leginkább azért, mert a gazdaságok elhanyagolják a veszedelmes betegség fellépését. Éppen ezért egy kormányrendelet úgy intézkedik, hogy a takonykóros állatok lebontása után a tulajdonos kárára teljes kártérítést kell adni az epucitított állatokért. Így talán lehetséges lesz a veszedelmes betegség terjedésének

meggátolása. A lép-fene és a lép-fene szintén nem csekély mértékben pusztított a vármegye területén, ami pedig annak tulajdonosi határára, hogy a gazdaság nem alkalmazta a védő oltásokat. A vármegye Gazdasági Egyesület a legelősebbkörü propagandát fejt ki amellett, hogy az állattulajdonosok a védő oltásokat még idejében igénybe vegyék.

— **A legolcsóbb budapesti ház.** Két évvel ezelőtt egy nagy vállalat háromemeletes szép palotát vásárolt a Körúton egy németől. A vételár huszmiliónak volt. Nagy összeget jelentett ez abban az időben, hiszen akkor Zürichben a márka 730-on állt, a korona 1.50-on. A vállalatnak abban a pillanatban nem volt 20 millió márkája, tehát német márka kölcsönt vett fel. A kölcsön kihozatala időre esett, csak kamatfizetés volt kikötve és ami a legfontosabb, nem volt valószínűsítve. A vállalat a mai napon — amikor a márka 0001 Zürichben — fizette ki a palota vételárát: 20 millió márkát, azaz 100 000 magyar koronát.

x **A jó régi Klein bácsink,** a bandzsza, a tánciskoláját megnyitja, amire a kedves tánc kedvelő ifjúságot meghívja.

számára megfelelő palotát építtünk.

Es a jóslat most betel esedett. Azóta az ország mezőket megművelésére a belügyminiszter, egyedül Bács megye tartja meg önállóságát.

Szátképes volt a vármegyei felépítés azért is, mivel az ideiglenes elhelyezés már lehetetlenné vált továbbra. A tanítóképző igazgatósága érte itte a vármegyét, hogy még a folyó hó 22-ére bizonyos helyiségeket feltétlenül értesse ki, mert azokra a képeknél mulhatatlanul szükség van. Talán sikerülni fog ott a vasúlyt elhárítani, de ezek a tények még az előtt a korszak tábora előtt, amely a megyeház felépítésének terve ellen áll. — gono (ák a megyeház építésének szükségességét).

A tisztviselői létszám-apaadás kérdése.

Belügyminiszteri rendelkezés alapján a tisztviselői ker létszámát apasítani kell. Ez a körülmény nehéz feladatokat előállít a vármegye igazgatójának, aki mindíg a tisztviselői ker érdekeit védte. A rendelet úgy intézkedik, hogy a meglévő 4 járáshól 3 kell csinálni, tehát ezzel egyidejűleg apasítani kell a tisztviselői létszámát is. Ki jelentette az alispán, hogy a létszám apasítása után nem vállal közeledést az ügymenet pontosságáért. Így is eléggé szétrágatta a régi vármegyei tisztviselői kerát a sora. Azok közül, akik hasznosságából a ország uralom elől ide menekültek a két évvel ezelőtt, már hiányosnak 25-en, részint elhunytak részint nyugdíjba mentek. Ez már elég létszám-apaadás volt, de ha mégis a belügyminiszter ragaszkodna a további létszám-

apadáshoz, úgy az alispán azt nagy körültekintéssel és jámborlással fogja megkezdni. Az alispáni jelentés után a közügyek állapotát a társaságban ismertette.

Willmann János az adóügyekről beszélt.

Alispáni jelentésében egyedül Willmann János bizottsági tag szólt hosszú bejelentéssel, hogy a szorboknak írtott adók sérelmes átadásánál egyben az állam közgyűlésen kijelölt bizottság illetékes helyen eljár ebben az ügyben, azonban teljesen eredménytelenül. A miniszteriumban biztatást kaptak, később azonban itt Baján közölték vele, hogy szó nem lehet az 1:8 arányban való beváltásról, mert a vármegye területén befolyó adók jóval kisebbek a többi vármegyéek adóösszegeivel viszonyítva.

Ezután átérték a tárgycsoport többi pontjaira.

Ujabb 200 millió kereszti állami hozzájárulás a vármegyei építéshoz.

Szabovierics Dusan dr. alispán bejelentette, hogy a belügyminiszter értesítette a vármegyét, hogy újabb 200 millió állami hozzájárulás kapható engedélyt a vármegyei építési költségeikhez való hozzájárulás címén. Elvárja azonban a belügyminiszter azt, hogy a vármegye községe is hozzájáruljon valamelyes összeggel a költségekhez. A közgyűlés elfogadta az alispán azon javaslatát, hogy az 1922. évi adóra újabb 200 ezerszázalék pó adót vezetnek ki.

Zürichi nyitás: Budapest 003.

Bácsodrog vármegyei közgyűlése.

A vármegyei építési költségeihez újabb 200 milliót adott az állam.

A csónka vármegye törvényhatósági bizottsága azonban délelőn 10 órai kezdettel Balhu Gyula főispán elnöklésével közgyűlést tartott. Szabovierics Dusan dr. alispán részletesen számolt be a közgyűlés előtt a közügyek állapotáról. A nyári szezon, mely más alkalmakkor pihenést jelentett a tisztviselői ker számára, ezúttal fokozott munkát igényelt. A munkaszerződés egyrészt a székfésű építési munkálatok idejéig elő,

mely a pénzkérdés miatt súlyos teherként nehezedett a tisztviselői ker, de különösen az alispán vállaira. Az akadályokat azonban a kitartó munka, a országos létszám és az építkezés immár a befejezéshez közeledik. A vármegyei felépítésére nagyon is szükség volt. Már a tervezési munkák ki fejtette az alispán, hogy csónka megyének önállóságát csak egy biztosítással lehet, ha a vármegye köz-igazgatása

URANIA
M
O
Z
G
Ó
B
A
J
A

Szerdán este fél 9 órai kezdettel.

Sear-Him! A magyar filmgyártás mesterei alkotása.

Játék a sorssal.

Filmdráma 5 felvonásban. — Főszerepben:

Fenyő Emil, Mattyasowzky Ilona és Thea Worth.

Ezt meg kitűnő amerikai Revolveres esküvő vigjáték 5 felv.

†

Szomorodott szívvel, de teljes megnyugvással a jó Isten szent akaratában jelentjük, hogy a felejtethetlen jó édesanya, anyós, nagyanya

özv. Manchold Istvánné

posta- és távirafelügyelő özvegye

szül. Heller Lenke

élete 65-ik évében augusztus hó 21-én reggel 4 órakor hosszas szenvedés és halotti szentségek áltatos felvétele után az Urban elhunyt.

Holt temető f. hó 22-én délután 1,6 órakor fogjuk a Tóth Kálmán ucca 27. számú gyászszobából a Szent Rókus-hoz címzett sírkerében örök nyugalomra helyezni.

Az engesztelő szent miseáldozat f. hó 30-án reggel 8 órakor lesz a Rókus-kápolnában a Mindenhatónak bemutatva.

Baja, 1923. augusztus hó 21.

ÁLDÁS ÉS BÉKE PORAI FELETT!

Manchold-család.

Építomesterek és építetők figyelmébe!
 Szabadalmazott **Terrenol-pala** a világ legjobb tetőfedőanyaga
 tagyálló, tűzálló, vízathatlan állandó raktár és egyed-
 árúsítóhely az
Első Bajai Malomépítő és Mezőgazdasági Gépgyár
 Baja, Kölcsey-utca 8 szám alatt. (Budapesti-ut sarak)

Bácsalmás község előljáróságától
 4303/1923.

Földmunkára hirdetmény.

Köszirésé írtatik Bácsalmás község előljáróságától, hogy a vas J. J. Lipán ur 4664/alsip 1923. számú véghatározatával elrendelt kigyóseri meder kinyitási földmunkálatok folyó 1923 évi augusztus hó 26-án v. e. 9 órákor Bácsalmás községben a közgyűlés ter. mben nyilvános arlejtséson kifognak adani.

A földmunka mintegy 150 000 köbméter föld kiemeléséből áll.

A munkálat a köbméterenként legolcsóbb vállalkozónak fog kiadatik.

A munkadíj kizárólag bennben lesz hisfizetve s így az arlejtsé is bennben alapon fog meg arjittatik, birtokosok nem kell jelenni.

A vállalkozó mintegy 100 munkásról tartosít gondoskodni.

Az arlejtsé feltételek az alá irrott előjegyzésnél a hivatalos irák alatt betekintheők.

Felhivatnak vállalkozni óhajtok, hogy a fent jelölt időben meg arjittandó arlejtséson jelen arjenek meg, vagy pedig arjtájan arlatakat ardják be.

Kelt Bácsalmásban, 1923. évi augusztus hó 18 án.

W. B. B. Somoskőy István
 előjegyző bíró.

Kádár-ucca 13

számu ház eladó.

Bővebb felvilágosítás kapható Budapesti-ut 19

A város legélénkebb helyén egy üzlethelyiség azonnal kiadó.

Cím a kiadóban.

Használt **Wertheim-**

szekrényt

megvételre keresek.

Cím a kiadóban.

Hirdessen lapunkba

Cséplőgéptulajdonosok figyelmébe!

Benzin, Petróleum, Gázolaj, Gépolajok

raffinált, elsőrendű minőségben, minden mennyiségű raktárról szállít Bihar-Szilágyi Olajipar vezérképviselete és bizományi irodakata

Békés Gyula cég

Baja, Haynald ucca 6.
 Ugyanitt az összes műszaki cikkek, gepeszjak, zsákok, állandóan raktáron tartatnak.
 Egy álló 4 HP benzinmotor kukorica darálással jótányosan eladó.

Malomtulajdonosok figyelmébe.

Állandó raktár eredeti svájci szitaselymekben minden szám és méretben.
 Továbbá eredeti Böhler-ferre kőszesítő szereszmok, sikarítógolyók, hevederek és szereszek. Wolfner-ferre gép- és varró szitakból, gép és amerikai hengereolajokból.

ELSŐ BAJAI MALOMÉPÍTŐ
 Kölcsey-ucca és Budapesti-ut sarak.

Olcsóbb a téglánál

Salak és beton-

:-: táblák :-:

Válaszfalak kerítések, raktárak és istalók építéséhez :-: alkalmas. :-:

Grünhut Miksa

Spitzer féle téglák és cement áru gyár. Telefon 160.

Idősebb segéd

magas fizetéssel azonnal felvétetik Deutsch Béla és Társai kézműáru kereskedő cégébe.

Éjjeli inspekción
 aug. 20 ól, augusztus 27 le reggeli fél 8 óráig és vasár nap délután nyitva
GYARMATI EMIL
 Gyógyszerháza.

Politikai és közgazdasági hirszolgalat

Laptudósítás a bel és külföldi politikai eseményekről Tudósítást adunk az összes bel- és külföldi hivatalos o- tizedel jelentésekről, magánfergalmakról s b. -o
M.A.G.Y.A.R.T.A.V.I.R.A.T.I.I.R.O.D.A.R.-T.
 pécsi fiókja — Pécs, Széchenyi tér 17 szám I. emelet
 o- KIRENDELTSÉGEK BAJÁN ÉS MOHÁCSON -o

Trafikosok — Papirkereskedők

Dohányzócikkek
Diszműárak
Papirárak

Legolcsóbban
Grünwald Miksa
 dohányzócikkek nagykereskedésében
BUDAPEST
 VII, Klauzál-tér 12.
 (Nyár ucca sarak.)

Telefonszám : 121.

Telefonszám : 121.

Saját termelésű fával égetett darabos

MÉSZ
 Portland CEMENT

retorta **BÜKKFASZÉN**
 és kátrány fedéllemez
 állandóan kapható :

Spitzer Illés
 BAJA,
 Budapesti-ut 9. Vásártér.
 Minden mennyiséget házhoz szállítok.

Magyarország a Corvin-nyelvtudó gépproviziójánál (Földm. Károly és Társai)

Magyarország a Független Magyarok Kiadóvállalat. A kiadókat megneve: Földm. Károly